

Ecclesia Dei Delft

lid van de Internationale Federatie UNA VOCE
In samenwerking met het

Priesterbroederschap Sint Petrus

De stichting Ecclesia Dei Delft en de Priesterbroederschap St. Petrus verzorgen met verlof van Mgr. Van Luijn elke zondag een gezongen H. Mis volgens het Missale Romanum, uitgave 1962 (Tridentijnse Liturgie)

Locatie: Kapel van Huize St. Monica te Delft Noord aan de Aruba-
straat 2, nabij hoek Insulindeweg
Tijd: 11:00 uur

Februari 2006

5 5^e Zondag na de Openbaring des Heren
12 Zondag Septuagesima
19 Zondag Sexagesima
26 Zondag Quinquagesima

elke zondag voor de H.Mis: Rozenkransgebed
iedere eerste zondag van de maand na de H. Mis: Lof met Eucharistische Zegen

Bereikbaarheid per openbaar vervoer:

Binnen Delft: tramlijn 1 Scheveningen-Delft vv, halte Brasserskade/
Insulindeweg
of buslijnen 60 en 62 richting Ypenburg, halte Aruba-straat,
Huize Monica

Den Haag; Voorburg; Rijswijk:

tramlijn 1 richting Delft halte Brasserskade/Insulindeweg

Overig: trein naar station Delft Centraal, tramlijn 1 (t.o. station)
richting Scheveningen, halte Brasserskade/Insulindeweg

Bereikbaarheid per auto:

A13, Den Haag-Rotterdam vv, afslag Delft Noord

Informatie: pater Gerald Duroisin fssp, Oude Geldenaaksebaan 2, B-
3360 Bierbeek, België, 0032 4 72347158
J.P.Oostveen, A. van Schendelplein 135, NL 2624 CV Delft
0031 (0)15 2613849; info@ecclesiadei.nl
www.ecclesiadei.nl

Giften en donaties voor het bestrijden van onkosten en ter ondersteuning en uitbreiding van het apostolaat van de Priesterbroederschap St. Petrus in Nederland kunt U overmaken op het rekeningnummer 75.79.498 (Postgiro) of 60.30.59.252 (ABN-AMRO bank te Delft) t.n.v. Stichting Ecclesia Dei Delft.

De Toekomst van de Romeinse Liturgie Enkele Stellingen

László Dobszay¹ e.a.

Enkele Feiten

1. De Tridentijnse liturgie is een 16e eeuwse variant van de eeuwenoude Romeinse liturgie. De Romeinse liturgie heeft door middel van minuscule veranderingen door de eeuwen heen een organische groei doorgemaakt, en zo ontstonden er per kloosterorde of diocees meerdere variaties.

Volgens haar gedocumenteerde verleden heeft de Romeinse liturgie geen enkele ingrijpende verandering doorgemaakt, niet tijdens de verschillende perioden van de Rooms-katholieke kerk, en niet volgens lokale tradities. Deze kleine veranderingen vormen zondermeer een waardevol en kleurrijk onderdeel van de Romeinse liturgie. De Tridentijnse ritus is niet meer dan een opnieuw bewerkte variant van de zgn. curiale liturgie, die gevierd werd aan het Pauselijk hof tussen de 12e en de 16e eeuw (maar niet in de grote Romeinse basilieken).

2. Eerst in de 16e eeuw komen we pogingen tot veranderingen tegen, die niet in deze, in haar essentie, harmonieuze Romeinse ritus en in haar organische groei ingebed waren, maar kunstmatige gevolgen van individuele initiatieven waren. Van deze "creatieve liturgieën" zijn er drie stromingen bekend:

¹ [László Dobszay is als professor werkzaam aan 'The Hungarian Academy of Sciences, Institute for Musicology, Department of Early Music'. Deze stellingen zijn mede door hem opgesteld als basis voor een op te richten Una Voce Hongarije. Een verdergaande onderbouwing van deze stellingen kan men – naast andere kritische opstellen over de liturgie – vinden in zijn boek "The Bugnini-Liturgy and The Reform of The Reform", Publications of the Catholic Church Music Associates Vol 5. Front Royal VA 2003. – DPJO]

Tot de eerste behoren de humanistische voorstellen in de 16e eeuw, (bijv. het brevier van Quignonez), tot de tweede de vooral op de Franse bodem ontstane talrijke constructies (de neogallicaanse riten), de derde is de na Vaticanum II samengestelde neo-Romaanse liturgie, die in wezen neogallicaans van aard is.

3. De neo-Romaanse liturgie is heden ten dage de officieel, geldende norm van de Romeinse Kerk, wiens geldigheid buiten kijf staat, en daarom respectvol dient te worden behandeld.

4. Tegelijkertijd kreeg de nieuwe, zgn. Bugnini-liturgie, die zichzelf op Vaticanum II beriep, veel kritiek vanwege de breuk met de liturgische traditie van de Romeinse liturgie. (Om over de inhoud van deze kritiek hier uit te wijden is niet onze zaak). De Heilige Stoel toonde zich erkentelijk tegenover de wensen van diegenen voor wie een dergelijk grote breuk in de liturgische praktijk niet acceptabel was, en heeft hen in 1988 het celebreren van de Tridentijnse, of beter gezegd, "traditionele" Romeinse liturgie toegestaan, volgens de instructies van de Missaal van 1962². De curiale institutie "Ecclesia Dei" werd in leven geroepen en in talrijke diocesen, ordes en priesterbroederschappen over de hele wereld werd opnieuw de Romeinse ritus ingevoerd, in plaats van of naast de neo-Romaanse ritus. De Heilige Vader, talloze kardinalen en bisschoppen van groot aanzien hebben hun waardering over de Tridentijnse liturgie uitgesproken, en velen van hen celebreren zelf de Mis ook volgens de Tridentijnse ritus. Voor het opnieuw invoeren van deze ritus – indien het geen privé-mis betreft, welke afhankelijk is van een persoonlijke toestemming gegeven aan de priester –, is de toestemming van de lokale

². [De toelating van 1988 is een uitbreiding van die van het indult van 1984. Daarvoor bestonden er, weliswaar zeer sporadisch, enkele locale indulten of toestemmingen, waarvan de internationaal bekendste die voor Engeland en Wales (1971) is, en was de private celebratie voor oude priesters toegestaan. – DPJO]

kerkelijke autoriteit benodigd. In geval van het niet geven van een dergelijke toestemming kan men zich tot Ecclesia Dei wenden en daar in hoger beroep gaan. Ecclesia Dei geeft de toestemming bijna altijd, als de aanvraag goed gefundeerd blijkt te zijn.

5. Het opnieuw invoeren van de traditionele Romeinse liturgie wordt ook gestimuleerd door de pauselijk goedgekeurde lekenbeweging Una Voce, die voor haar aangesloten leden hulp, informatie en advies geeft en een overkoepelende organisatie vormt voor deze leden en hen steunt. Ook onder meer via de website www.unavoce.org

6. Na Vaticanum II tekende zich er ook een derde weg voor de ontwikkeling van de Romeinse liturgie af: het verder ontwikkelen van de oude (Tridentijnse) liturgie tot een model, dat aan de ene kant ruimte biedt voor het opnieuw ontdekken van de waardevolle monastieke en diocesane tradities, en die – aan de andere kant – ook ruimte schept voor een modernisering, die geen breuk met de traditie inhoudt, maar die er juist naar streeft haar te laten heropleven. Deze initiatieven bleven geïsoleerd staan en kregen alleen bij wijze van uitzondering een georganiseerde vorm, welke juist haar continuïteit zou hebben gewaarborgd³.

De verdere kansen voor de liturgie in de wereldkerk

7. In de Rooms-katholieke kerk, die een hiërarchische organisatie is, heeft de paus en de namens hem optredende gecentraliseerde organen het laatste woord. Maar het blijkt uit de – zelfs recente –

3. [Waarschijnlijk wordt hier verwezen naar de specifiek Hongaarse situatie waar authentieke liturgische elementen die weliswaar – door een verscheidenheid aan factoren – uit de liturgie verdwenen zijn maar nog wel in de folklore – die zij mede vorm hebben gegeven – bewaard zijn gebleven. – DPJO.]

kerkgeschiedenis, dat ook de vox populi een aanzienlijke invloed op de besluitvorming van deze organen kan hebben. Net als de liturgische decreten van het concilie, die evenzo door kerkelijke wetenschappers, spirituele schrijvers, priesters en lekenorganisaties voorbereid waren, waren het opnieuw invoeren van de Tridentijnse ritus en het uitgeven van de pauselijke brief *Ecclesia Dei* geen initiatief van het Vaticaan, maar een antwoord op initiatieven van gelovigen. Alleen deze zienswijze kan een evenwicht brengen tussen de gehoorzaamheid aan het leergezag en de inspiraties van de Heilige Geest.

8. Een aantal mensen (vooral van de oudere generatie, op wie het concilie in hun jeugd jaren een beslissende invloed uitoefende) die zich over de ontwikkelingen op liturgisch gebied buigen, constateren, dat in onze kerk allen maar één ritus gerechtvaardigd kan zijn, en dat is de "nieuwe liturgie". Alle andere worden verworpen of als een nostalgische beweging die maar kort leven beschoren is, afgedaan. Terwijl zij op gronden van de theologische, geschiedkundige en liturgische onderbouwing zouden moeten inzien, dat met "de hervorming" alleszins de "hervorming" van de Romeinse ritus heeft plaats gevonden, maar juist het verwerpen ervan, en diens gevolg zijn talloze leerstellige, spirituele, emotionele en pastorale waarden verloren gegaan.

9. Volgens anderen is de nieuwe liturgie een kortstondige episode in het leven van de Kerk, en moet ernaar worden gestreefd dat de Tridentijnse liturgie eerst een in brede kring toegestane ritus wordt, parallel aan de huidige norm. Vervolgens zou zij door haar bestaan en uitwerking zegevieren als enige bestaande liturgie. Waardoor zij in staat is haar zegenrijke uitwerking uit te oefenen op het gebied van het bewaren van het geloof en de ware godsvrucht – daarmee op moreel en spiritueel gebied tegenkracht

biedend aan de verwoestende werking van het religieus liberalisme. Echter wanneer zij zich waarlijk in de inhoud van de liturgie zouden verdiepen, zouden zij inzien dat de vragen die het concilie onderkend en erkend heeft, gerechtvaardigd waren. De Tridentijnse ritus was en zal nooit identiek zijn aan een “onveranderlijke, eeuwige” Romeinse liturgie, integendeel, juist het revitaliseren van de “onveranderlijke, eeuwige” karaktertrekken van de Romeinse liturgie rechtvaardigen de juiste hervormingen.

10. Anderen – slechts weinigen – zien het dynamisch naast elkaar bestaan van eenheid en verandering door de eeuwen heen in, en op grond hiervan vinden zij dat de Romeinse ritus bewaard moet blijven (eenheid), maar dat daarnaast ook de oudchristelijke en middeleeuwse waarden van de Romeinse liturgie (die in Tridentijnse Hervorming verloren zijn gegaan⁴) behoudenswaardig zijn. Zij zijn van mening dat de inachtneming van dit laatste niet alleen een middel van inculturalisatie kan zijn, maar ook als uitgangspunt kan dienen voor een echte, nog uitgebleven hervorming. Daarbij moet wel voldoende in acht worden genomen dat de waarden van deze bijzondere liturgische tradities uitsluitend in het licht van een gezamenlijke traditie tot hun recht komen. Daarom kunnen ze alleen in een gezamenlijk kader de ontwikkeling van de Romeinse ritus verrijken, die in ruimte en tijd, sinds eeuwen toch een organische eenheid vormt.

11. Moge uit voorgaande duidelijk blijken, dat de schrijver dezes in een synthese van de voorafgaande drie "richtingen" een lange termijn oplossing ziet. Het staat buiten kijf dat we terug moeten

4. [Hierbij dient opgemerkt te worden dat, aangezien alle Liturgische boeken en gebruiken die ouder waren dan twee eeuwen hun bestaansrecht behielden, hun teloorgang nooit de bedoeling van de door het Concilie van Trente verordende liturgiehervorming is geweest. – DPJO]

keren van de omstreeks 1970 ingeslagen weg. Wij moeten terugkeren tot het punt, waar we de juiste richting verloren hadden. Ongetwijfeld was het laatste ijkpunt de Tridentijnse ritus. Maar we dienen daar niet terug te keren om stil te blijven staan maar om de weg van de hervorming in te slaan, de weg die het concilie echt voor ogen had, maar die het vanwege verschillende wetmatige en toevallige historische omstandigheden verzuimd had uit te voeren.

12. Dit is ongetwijfeld geen korte termijn perspectief, maar het uitvoeren ervan hangt ook van onze huidige mogelijkheden en plichten af.

13. Men dient de neo-Romeinse liturgie gedisciplineerd te volgen, en op de punten, die keuzemogelijkheden bieden, of die als zodanig geïnterpreteerd kunnen worden, moet men kiezen voor de interpretaties volgens de beste tradities van de Romeinse ritus. Bijvoorbeeld is het van het allergrootste belang, dat het gebruik van de landstaal (vertalingen, muzikale interpretaties) de volledigste en meest getrouwe navolging van de Romeinse liturgie is, en niet het relativeren en de deconstructie daarvan.

14. Paralel hiermee dient men – in een zo breed mogelijke kring gebruik makend van het indult van Ecclesia Dei – terug te keren naar het gebruik van de Tridentijnse liturgie, en ook bij deze vorm dient men te streven naar een actieve deelname van de gemeenschap (Const. Lit. 14) (Met actieve deelname bedoelen wij niet het ontwerpen van een zelfgemaakte liturgie, maar een zelfbewuste deelname van de gelovigen, aangepast aan de spiritualiteit van de liturgie). Het terugkeren naar het gebruik van de Tridentijnse ritus dient niet alleen maar de levende tegenwoordigstelling van haar eigen waardevolle eigenschappen, maar het ondersteunt en bevordert een echte geest van

liturgische aanbidding en eerbetoon, en is een waar medicijn tegen de verwoestende werking van de nieuwe liturgie.

15. Het derde punt is het bestuderen van de beste monastieke en diocesane tradities en ze in te voeren (binnen de grenzen van een zo breed mogelijke interpretatie van de wetten) (Const. Lit. 37.). Deze tradities hebben nu al een positieve uitwerking op de liturgische ontwikkelingen⁵, en later kunnen ze geïntegreerd worden in een "echt reform". De aanwezigheid van deze bijzondere tradities (die eigenlijk de uniforme Romeinse ritus vertegenwoordigen) is des te belangrijker, omdat zij tenminste enkele elementen van de universele Romeinse ritus herstellen, en tegelijkertijd wordt hun doeltreffendheid niet geremd door de gebondenheid aan het missaal van 1962 en aan de Latijnse taal. En bij een eventuele toestemming kan men rekenen op een positieve houding tegenover het behoud van de lokale tradities.

16. Deze drie parallelle oplossingsvormen bieden een nog jarenlange *modus vivendi* met positieve uitwerkingen. En tegelijkertijd bereidt het de weg van een hervorming voor, die tegelijkertijd eenheid en variatie, traditie en moderniteit, kerkelijkheid en realisme, de geldigheid van de absolute waarden en het zich aanpassen aan de externe omstandigheden in zich verenigt.

[De rest van dit document gaat in op de specifieke Hongaarse situatie, die in grote mate van de Nederlandse afwijkt, en is daarom hier niet opgenomen]

vertaling: Z. Dumont-Kelemen

⁵. [In Hongarije – DPJO]